

ארה"ב ובריה"מ פתחו על אי-הפצתו של נשק גרעיני

מרכז האו"ם (ניו יורק) ביריחו ואוהיו הודיעו ביום חמישי על הצטרפותם של שתי המדינות לחתימת הסכם למנוע הפצת נשק גרעיני שתי המדינות נכנסו לחתימתו ביום חמישי.

בריה"מ: חתימת הסכם זה היא הצעד הראשון במסגרת תהליך הפחתת הנשק הגרעיני במזרח התיכון. חתימת הסכם זה היא הצעד הראשון במסגרת תהליך הפחתת הנשק הגרעיני במזרח התיכון.

ארה"ב: חתימת הסכם זה היא הצעד הראשון במסגרת תהליך הפחתת הנשק הגרעיני במזרח התיכון. חתימת הסכם זה היא הצעד הראשון במסגרת תהליך הפחתת הנשק הגרעיני במזרח התיכון.

שעונים MARVIN

בנו את שמונת ימי החופש של חודש נובמבר בברוך ברוך לוקי

המחיר

המחיר במסגרת נובל לספרות

אנשים במחל - אנטון רובינשטיין

המחיר: 11

המחיר: 12

המחיר: 13

המחיר: 14

המחיר: 15

המחיר: 16

המחיר: 17

המחיר: 18

המחיר: 19

המחיר: 20

המחיר: 21

המחיר: 22

המחיר: 23

המחיר: 24

המחיר: 25

המחיר: 26

המחיר: 27

המחיר: 28

המחיר: 29

המחיר: 30

המחיר: 31

המחיר: 32

המחיר: 33

המחיר: 34

המחיר: 35

המחיר: 36

המחיר: 37

המחיר: 38

המחיר: 39

המחיר: 40

המחיר: 41

המחיר: 42

המחיר: 43

המחיר: 44

המחיר: 45

המחיר: 46

המחיר: 47

המחיר: 48

המחיר: 49

המחיר: 50

המחיר: 51

המחיר: 52

המחיר: 53

המחיר: 54

המחיר: 55

המחיר: 56

המחיר: 57

המחיר: 58

המחיר: 59

המחיר: 60

המחיר: 61

המחיר: 62

המחיר: 63

המחיר: 64

המחיר: 65

המחיר: 66

המחיר: 67

המחיר: 68

המחיר: 69

המחיר: 70

המחיר: 71

המחיר: 72

המחיר: 73

המחיר: 74

המחיר: 75

המחיר: 76

המחיר: 77

המחיר: 78

המחיר: 79

המחיר: 80

המחיר: 81

המחיר: 82

המחיר: 83

המחיר: 84

המחיר: 85

המחיר: 86

המחיר: 87

המחיר: 88

המחיר: 89

המחיר: 90

המחיר: 91

המחיר: 92

המחיר: 93

המחיר: 94

המחיר: 95

המחיר: 96

המחיר: 97

המחיר: 98

המחיר: 99

המחיר: 100

סיכויים קלושים לגינוי סוריה במועצת הבטחון

מנעים מאזורי הקלעים עם חברי המועצה

במסגרת ישיבת מועצת הביטחון של האו"ם, נערכה ישיבה חירום בנושא סוריה. הישיבה נפתחה בהצהרה של מזכיר הכלכלה ג'ורג' מייקס, שבו הוא הביע תמיכה מלאה בהחלטת מועצת הביטחון להפסקת האש בסוריה. מייקס אמר כי הוא מקווה כי הישיבה תסתיים בהחלטת מועצת הביטחון להפסקת האש בסוריה.

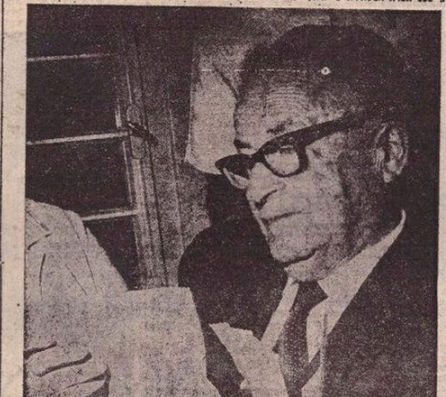
שמואל יוסף עגנון-חתן פרס נובל הפרס חולק בין ש"י עגנון לבין המשוררת היהודיה גלי זק"ש

הפרס נובל לספרות הוענק השנה ליוסף עגנון ולישראל זק"ש. עגנון הוא המשורר הישראלי הראשון שזכה בפרס נובל. זק"ש היא המשוררת הישראלית הראשונה שזכה בפרס נובל.

הפרס נובל לספרות הוענק השנה ליוסף עגנון ולישראל זק"ש. עגנון הוא המשורר הישראלי הראשון שזכה בפרס נובל. זק"ש היא המשוררת הישראלית הראשונה שזכה בפרס נובל.

הפרס נובל לספרות הוענק השנה ליוסף עגנון ולישראל זק"ש. עגנון הוא המשורר הישראלי הראשון שזכה בפרס נובל. זק"ש היא המשוררת הישראלית הראשונה שזכה בפרס נובל.

הפרס נובל לספרות הוענק השנה ליוסף עגנון ולישראל זק"ש. עגנון הוא המשורר הישראלי הראשון שזכה בפרס נובל. זק"ש היא המשוררת הישראלית הראשונה שזכה בפרס נובל.

צילום: סטודיו אורנה

הפרס נובל לספרות הוענק השנה ליוסף עגנון ולישראל זק"ש. עגנון הוא המשורר הישראלי הראשון שזכה בפרס נובל. זק"ש היא המשוררת הישראלית הראשונה שזכה בפרס נובל.

עוד בשנת 1946 יזם שלמה זלמן מהלך שעתידי היה להוביל להענקת פרס נובל לש"י עגנון. הוא ביקש מברוך קורצווייל, מבקר-הבית של "הארץ", שיכתוב המלצה מקפת לוועדת הפרס בסטוקהולם שעליה חתם פרופ' שמואל הוגו מהאוניברסיטה העברית. קורצווייל, שהעמיק בחקר עגנון וכתב את המלצה המלומדת בידע רב ובגרמנית עילאית, לא יכול היה לחתום עליה כי באותה עת הוא לא היה מורה בגימנסיה. רק ב-1964, משחדש גרשום שוקן את מהלכי אביו ויזם פנייה שלישית לוועדת הפרס, כבר הענקה לקורצווייל דרגת פרופסור והוא חתם במו"דיו על המלצה, שנשאה פרי ב-1966.

בינתיים צצו מועמדים חדשים בעלי סיכויים מרובים לקבל את פרס נובל לספרות, ובהם המשוררת היהודייה-גרמנייה גלי זק"ש, תושבת סטוקהולם, שביצירתה העמידה קינה מזעזעת על הגורל היהודי בכל הדורות. כוכבה דרך בשנות היווצרותה של "גרמניה האחרת", עת מבקרים ומתרגמים לא מעטים עטו על שירה ומחזותיה כמוצאי שלל רב.

צורו מסמכים שהתגלה לא-מכבר בארכיונו של מי שהיה עורך המוסף לספרות של "הארץ" הסופר יעקב הורוביץ, חברה ומתרגמה של גלי זק"ש, שותפתו של עגנון לפרס נובל (1966), חושף את חוטי המסכת שטווה גרשום שוקן כדי להכריע על הקרב על הפרס. לבסוף הוכתר הקרב בניצחון, עגנון זכה בפרס וכל מתחריו הוגו מן המסילה.

לאחר שהתאושש יעקב הורוביץ מהבגידה הכפולה בחיי הנישואין שלו, של אשתו מירה שעזבה אותו לטובת חברו אברהם שלונסקי שעליה ועל השלכותיה היצירתיות סיפרתי במוסף זה (14.1.2025), הוא התחתן בשנית עם אטשי לבית שטרן, פקידה במחלקה הסוציאלית של עיריית תל אביב, והשניים התרחקו מחוגי הבהמה ומאור הזקוקים. ב-1958 לקח הורוביץ חופשה מעבודתו כעורך המוסף לספרות של "הארץ" והתמנה לתפקיד נספח תרבות בארצות סקנדינביה, ישב בסטוקהולם עם אשתו החדשה וניהל חיי נישואים בוגרים ורגועים.

בחליפת המכתבים שנערכה בין עורך "הארץ" להורוביץ ניסה שוקן ברמזים מחוכמים לקדם את סיכויו של עגנון ולהמעיט בערך מתחריו. אין לשכוח שזכייתו של עגנון בפרס נובל היתה מְזַכָּה את הוצאת שוקן בתמלוגי ענק מתרגומי יצירותיו לשפות רבות וממכירה מואצת של כתביו בארץ

הורוביץ, מהסופרים המקוריים של המודרנה התל-אביבית, מעולם לא השתייך למשרד החוץ. איך ומדוע מינוהו לתפקיד הנכבד ומי קבע שיתגורר בסטוקהולם דווקא? עניין זה נשאר סמוי מן העין ואינו נזכר בחיבורים הביוגרפיים על הורוביץ ואפילו לא בערכים שנכתבו עליו באנציקלופדיות ובלקסיקונים. אך המיקום הזה קרדינלי להבנת התהליך שהוביל לזכייתו של עגנון בפרס נובל. ייתכן שבגנזכי המדינה נותרו התכתבויות ומסמכים של האישים ממשרד החוץ שמינוהו לתפקידו.

האם הפעיל גרשום שוקן את קשריו כדי לתפור את חוטי המסכת? קשה לדעת, אך נציין שבחליפת המכתבים שנערכה בין עורך "הארץ" להורוביץ ניסה שוקן ברמזים מחוכמים לקדם את סיכויו של עגנון ולהמעיט בערך מתחריו. אין לשכוח שזכייתו של עגנון בפרס נובל היתה מְזַכָּה את הוצאת שוקן בתמלוגי ענק מתרגומי יצירותיו לשפות רבות וממכירה מואצת של כתביו בארץ. לא ייפלא ששוקן השתדל לעשות את עגנון לסופר בין-לאומי. הביוגרפיה של דן לאור על עגנון הקדישה לעניין קידומם של סיכויי הפרס עשרות רבות של עמודים, יותר ממה שהוקדש למידע על הרומנים הגדולים של עגנון, אך דמותו של הורוביץ אינה נזכרת בהקשר זה אפילו פעם אחת.

ואולם אם חשב שוקן שעורך הספרות של "הארץ" יעזור לו בקידום סיכויו של עגנון נכונה לו הפתעה. הורוביץ החל לתרגם את שיריה של נלי זק"ש ופיתח אֶתה קשרי ידידות אמיצים. הוא ורעייתו ביקרו אצלה תכופות במעונה הצנוע, דירה קטנטנה שנמסרה למשוררת ולאָמה הישישה מראשי הקהילה היהודית בסטוקהולם. כה קטן היה מעוֹן של השתיים עד שאם היו ניצתים בראשה רעיון או שורות שיר באמצע הלילה היא לא העזה להדליק אור כדי שלא להעיר את אָמה. במקום לקום ממיטתה היא שיננה את הדברים שעלו בקרְבָּה ורק בבוקר העלתה אותם על הכתב. כך סיפרה להורוביץ שתיעד את דבריה ביומנו.

ייתכן שהורוביץ מצא בזק"ש נפש תאומה. שניהם היו מוכי גורל, נהגו בענוותנות ולא הפעילו תכסיסי פרסומת ויחסי ציבור, ואולי משום-כך לא זכו בפרסים ובכיבודים, הגם שמגילת הזכויות שלהם הציגה הישגים מרשימים ביותר. ייתכן שהורוביץ חש שביכולתו לעשות משפט צדק, להטות את הכף לטובת ידידתו החדשה, "תאומתו", שהיתה ניגוד גמור של עגנון, ובכך להקל במעט גם על רגשות הקיפוח שקיננו בו.

עגנון לעומת-זאת היה חדור הכרת ערך עצמו למן ראשית דרכו. כשעלה לארץ עם משפחתו ב-1924, בשנות השלושים לחייו, היטיב לבסס ללא דיחוי את מעמדו כגדול מספרי ישראל בדורו ודאג שמערכת החינוך תציב אותו בתוכנית הלימודים לצד ביאליק אף-על-פי שבתחילת הדרך היו לו מתחרים מוכשרים בני גילו (אשר ברש, אליעזר שטיינמן, ישראל זרחי, אהרן ראובני, א"ל אריאלי ועוד). עגנון נשא אשה ממשפחה עשירה, הוליד בן ובת ואף בנה למשפחתו בית מידות עם ספרייה מרשימה. הוא היה כידוע בן-חסותם של המו"ל ש"ז שוקן ובנו זכה בתמיכה קבועה, בשירותי מו"לות בלתי-מוגבלים ובפרסום רב.

ייתכן שהורוביץ מצא בזק"ש נפש תאומה. שניהם היו מוכי גורל, נהגו בענוותנות ולא הפעילו תכסיסי פרסומת ויחסי ציבור, ואולי משום-כך לא זכו בפרסים ובכיבודים, הגם שמגילת הזכויות שלהם הציגה הישגים מרשימים ביותר. ייתכן שהורוביץ חש שביכולתו לעשות משפט צדק, להטות את הכף לטובת ידידתו החדשה, "תאומתו", שהיתה ניגוד גמור של עגנון, ובכך להקל במעט גם על רגשות הקיפוח שקיננו בו

אפשר שהורוביץ התקנא בסופר שנותני לחמו הוציאו לו מוניטין ותרמו לפרסומו העצום שהותיר את הורוביץ ואת כל סופרי הדור בפנינה נידחת, שרויים בצל. הוא תירגם וסיכם כל מאמר שנכתב על זק"ש ועודד אותה להקדיש שני שירים לרגל תערוכת הציור הישראלי שנערך אז בסטוקהולם ואף תירגמם לעברית. הוא שלח לאהרן מסקין מחזה פרי-עטה ועודדו להעלותו על הבמה לפני שהגרמנים, שגילו בו עניין, ימחיזו אותו ראשונים. הוא עודד את המשוררת לכתוב ספר על ישראל וביקש משר החינוך אז זיאמה (זלמן) ארן לתמוך במפעל זה. הוא חיבר עליה מאמר מונוגרפי שנפתח במלים "המשוררת היהודייה נלי זק"ש [...] נחשבת היום לאחת הגדולות שבמשוררות הכותבות בלשון הגרמנית", ואף טרח במשרד החוץ ליזום את הזמנתה לביקור בארץ.

כך או כך, שוקן חש שהמהלך שיזם למען עגנון עלול להיכשל ודווקא בעקבות פעילותו הנמרצת של איש מערכת "הארץ" שלא פעל כמצופה והפנה את כל מאמציו לקידום מעמדה של זק"ש ולא של סופר-הבית עגנון. לפיכך נטל את קולמוסו ואותת לאיש שלו בסטוקהולם בנימוס נרגז (לאחר שהורוביץ שלח אליו שניים משירי זק"ש) שלא על הדרך הזו תהיה תפארתו. במכתב מ-8.9.1958 שנמצא בארכיון במכון גנזים כתב, "את החומר על נלי זק"ש מסרתי לתמוז. עלי להודות שלא הבחנתי בשני השירים יותר מאשר ברצון טוב ומגמה רצויה, ואני גם — תאמר כדרכי — אינני מתרשם מן התשבחות במבחר הביקורות ששלחת לי. כאשר גרמני משבח היום יהודי, הרי תגובתי הראשונה היא תמיד שהגרמני רוצה כנראה להוכיח את כשרותו או את כשרותה של גרמניה החדשה".

עוד הוסיף שוקן באירוניה כבושה על דברי הורוביץ בדבר גדולתה של זק"ש, "אני חסיד גדול של אלזה לסקר-שילר. היא היתה תופעה חד-פעמית. אפשר כמובן לחקות אותה, וזה אפילו לא כל כך קשה, אך אין זה אותו דבר". ועוד הסביר שוקן להורוביץ שבאמנות המודרנית אין המבקרים מבחינים לפעמים בין אמן המשלח רסן ושובר את כל הכללים לבין דמיון יוצר של אמן-אמת. הוא סייג את דברי הביקורת שלו בטענה שזהו רושם ראשוני, אולי מוטעה, אך סיימם ברמז עבה כקורת בית-הבד, "דרך אגב, שמת לי לב שבאנתולוגיה רצינית מאוד של שירה גרמנית מודרנית, שיצאה לפני שנים מעטות בגרמנית, נלי זק"ש איננה מיוצגת".

סוף המאבק הזה, שהתרחש כולו מאחורי הקלעים, ידוע לכל. ש"י עגנון ונלי זק"ש זכו במשותף בפרס נובל בשנת 1966, ועגנון לא הסתיר את אכזבתו מחלוקת הפרס (הליך נדיר בפרס נובל לספרות). לאיילת נגב שראיינה אותו אמר בלגלוג, "בגילי תולים לי פילגש". הוא בקושי נענה להזמנה לבקר בביתה של זק"ש וביקש שהיא תבקר אצלו במלון המפואר שבו התאכסן. כשהציע לו איש משרד החוץ להגיע לביתה עם זר פרחים ענה לו הסופר, "אז תקנה

פרחים". מוכרת היא התמונה שצולמה בעת שבה התקינה זק"ש את העניבה לצווארו של שותפה לפרס, סצינה מבוזאת שהיתה בוודאי לשביעות רצונו של עגנון שאהב לעמוד במרכז כשמסביבו מסתופפים מעריציו הטורחים למענו.

בחלוקת הפרס נאם עגנון נאום שקולמוסים רבים נשברו עליו. פתיחתו מצוטטת על שטר 50 השקלים, שעליו התנוסס דיוקנו עד שהומר בשטר הנושא את דיוקן טשרניחובסקי, "מתוך קטטרופה היסטורית שהחריב טיטוס מלך רומי את ירושלים וגלה ישראל מארצו, נולדתי אני באחת מערי הגולה, אבל בכל עת תמיד דומה הייתי עלי כמי שנולד בירושלים" וגו'. הסופר משה שמיר מתח ביקורת נוקבת על נאום זה שלא הזכיר במלה אחת את תחיית הספרות העברית. היו גם תגובות ביקורתיות יותר שקבלו על כך שמלים מרשימות אלה אינן אלא פרפרזה של דברים שכתב אצ"ג במאמר שפורסם בעיתון "דבר" בשנת 1926 לרגל יובלה של אלזה לסקר-שילר.

עגנון לא הסתיר את אכזבתו מחלוקת הפרס (הליך נדיר בפרס נובל לספרות). לאיילת נגב שראיינה אותו אמר בלגלוג, "בגילי תולים לי פילגש". הוא בקושי נענה להזמנה לבקר בביתה של זק"ש וביקש שהיא תבקר אצלו במלון המפואר שבו התאכסן. כשהציע לו איש משרד החוץ להגיע לביתה עם זר פרחים ענה לו הסופר, "אז תקנה פרחים"

הורוביץ המשיך להעריך את זק"ש גם לאחר שמתה ותירגם את הפואמה שלה "רגע של יצירה בעיני בעל-שם טוב", הנחתמת במלים, "אֶת כָּל הַמְאֲמִינִים אֶךְ עַד תְּחוּם / בּוֹ הַפּוֹכְבִּים עוֹד קוֹבְעִים אֶת הַשְּׁעוֹנִים. / הוּא מְזַכֵּה בְּרָגַע שְׁהָרַס עֵינָיו, / הַמְכֹּן לְבִלְתִּי-נְרָאָה — / תִּפְסֵ בְּעֶרְשׂ הַלְדָּה שֶׁל הַדְּמָעוֹת". הוא אפילו ניסה כוחו בשירה וכתב לזכרה שיר שכותרתו "עם הסתלקותה של נלי זק"ש", המסתיים בקריאה, "אָנוּ הָאֲמֵהוֹת, / הָאוֹרְזוֹת בְּעֶרְשׂ-תֵּינֹק / דְּמִדּוּמֵי זְכָרוֹנוֹת / שֶׁל יוֹם הַבְּרִיאָה — / גֵּאוֹת וְשִׁפְלֵ שֶׁל הַנְּשֻׁמָּה / הֵלֵא הוּא נְגוֹן לְבוֹתָנוּ. // אָנוּ הָאֲמֵהוֹת, הַמְּנַעֲנְעוֹת אֶל לֵב הָעוֹלָם/ נְגוּנֵי שְׁלוֹם". הורוביץ גם כתב לזכר זק"ש נקרולוג ארוך שבתוכו משובצים קטעים מתרגומיו לשירה. לימים הצטרפו אליו מתרגמים לא מעטים, מאיר איילי, ד"ר משה שפיצר, ידידיה פלס ודינה פון-שוורצה (שתירגמה גם את התכתובת בין זק"ש לפול צלאן).

זוהי הזדמנות להודות לסופרת אדיבה גפן יו"ר "גנזים" שהעמידה לרשותי את האוצר הגנוז הזה, לאהודה גבר שמטפלת בארכיון ולמתנדבת רות פלדמן שטרחה וקראה את עשרות המכתבים והמסמכים הכתובים בגרמנית בכתב-ידם של זק"ש והורוביץ. עזרתה סייעה לי בהתמצאות בסך הטיטוטות הדו-לשוניות ולתארך אותן. ראוי גם לציין שעד עצם היום הזה, יותר מיובל שנים לאחר מות המשוררת, עדיין מעניקה העיר דורטמונד שבמערב גרמניה פרס הנושא את שמה לסופרים שיצירתם מקדמת את התחשבותו של האדם בזולת, בְּזָר ובאַחֵר.